SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 86. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 10, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го ТРАВНЯ 1989 Ч. 86. РІК XCVI.

ЗВЕРНЕННЯ В СПРАВІ РАДІОПРОГРАМ

На своїх нарадах у Римі, 12-го квітня 1989 року, Президія Синоду Ієрархії Української Католицької Церкви з одушевленням привітала ініціятиву двох церковних організацій „Поміч Церкви в Потребі" і „Фундації Свідчення Божої Любови" започаткувати щоденну півгодинну радіопрограму в Україну українською мовою. Програма ця дасть можність главі Української Католицької Церкви мати постійний і безпосередній контакт зі своїми вірними в Україні. Зміст передач буде передусім духовний. Ці передачі будуть важливим засобом євангелізації, тобто, поширення Христової благовісти в Україну.

Програми будуть виготовлені в Брюсселі, Бельгія, та будуть передані через дві радіовисильні: одну в Европі, в Монако, другу в Азії на Філіппінах. Завдяки цьому, всі наші вірні, де б вони не були, чи в Україні, чи в інших частинах Совєтського Союзу, зможуть користати з тієї програми. Програми будуть опрацьовувати духовні особи і миряни під наглядом Синоду Ієрархії Української Католицької Церкви.

Річний бюджет цього проєкту буде виносити 500,000.00 дол. Дві повище згадані харитативні організації будуть покривати 400,000.00 дол. На нас спадає обов'язок зібрати на цю ціль 100,000 дол. річно. Цією нашою пожертвою ми зможемо запевни ти духово спраглим і зголоднілим братам і сестрам нашим щоденну духовну поживу. Сподіваюсь, що ми це зробимо. Інакше колись можемо почути слова Христа-Судді: „Я був голодний... Я був спраглий..., а ви мені не помогли".

Прохаю щедрі свої пожертви на цей проєкт передавати на руки моїх владик. Гроші, зібрані на цю ціль, будуть передані до канцелярії Блаженнішого Мирослава Івана в Римі, де вони будуть зложені на окремому конті. Докладний звіт з прибутків і розходів буде предложений Синодові Ієрархії Української Католицької Церкви.

Передача програм розпічнеться з днем 1-го жовтня 1989 року. Тож прохаю негайно включитися в цю акцію та стати учасниками цього великого діла нашої християнської солідарности. За цю братню допомогу наш Божественний Спаситель у стократ нас усіх винагородить.

† Мирослав І. Кардинал Любачівський

Дано в Римі, при храмі Жировицької Богоматері і святих мучеників Сергія і Вакха, дня 17-го квітня 1989 Б.р.

ПЛЯНУЮТЬ ВІДЗНАЧЕННЯ НАРОДИН Т. ШЕВЧЕНКА У ВАШІНҐТОНІ

Ню Йорк. — З канцелярії Ювілейного Шевченківського Комітету, який постав заходами Наукового Товариства ім. Шевченка, Українського Конгресового Комітету Америки та Української Американської Координаційної Ради для загального громадського відзначення 175-річчя народин Тараса Шевченка, повідомляють, що це свято відбудеться у Вашінґтоні в суботу, 7-го жовтня ц.р.

Перша частина свята відбудеться під пам'ятником Шевченкові в полудневих годинах, а дальша в приміщенні сусідньої школи. До участи у цім святі запрошені владики й вірні усіх українських Церков та все громадянство і його організації. Свято закінчиться в пізне пополудне, щоб дати змогу учасникам із дальших сторін завчасу повернутися додому.

Слід відмітити, що свято відбудеться у 25-ліття здвигнення вашінґтонського пам'ятника силами й запалом всієї української заморської громади. Саме переводяться заходи для його відсвіження та направи площі довкруги пам'ятника. Пам'ятник, як відомо, є твором скульптора Леоніда Молодожанина, а площу, на якій він стоїть проєктував архітект Радослав Жук.

Комітет прохає громадські й церковні установи не влаштовувати в намічений Вашінґтонський День ніяких громадських імпрез та вже заздалегідь запляновувати масову громадську участь у цім головнім святі року

Москва погрожує гокеїстові-втікачеві

Москва. — Командування совєтської армії може вимагати, щоб американські власті видали Совєтському Союзові гокеїста збірної СССР Олександра Могильного. Про це повідомила газета „Совєтський Спорт".

Під заголовком „Золоте теля і конокради з Баффало" центральна газета совєтських фізкультурників надрукувала статтю, в якій наводить слова полковника Леоніда Об'єктова — військового прокуратора московського гарнізону. Полковник пише, що О.Могильний мав чин лейтенанта і вступав за армійську дружину. На думку прокуратора, втікача можна розглядати як дезертира. „Якщо злочин буде доказаний, то, я думаю, ми попросимо видати нам нашого старшину", — сказав Об'єктов. „Відмова від військової повинности і дезертирство розглядаються як серйозний злочин в усіх країнах", — завважив прокуратор.

Стаття у „Совєтському Спорті" — одна з багатьох матеріялів про втечу Могильного, що появилися у совєтських газетах. Відгукнулася на втечу гокеїста старшини і армійська газета „Красная Звезда". Вона пише, що Могильний мав все, чого бажав, але відповів на це чорною невдякою.

Як уже повідомляли газети, 20-річний Могильний — гокеїст збірної СССР, яка виграла минулого тижня звання чемпіона світу, — вирішив не повертатися на батьківщину, а відправитися у З'єднані Стейти, в Баффало, оскільки дружина „Баффало Сейберс" вибрала його у минулому році на щорічному авкціоні гокеїстів-аматорів, де клюби Національної гокейної ліги набирають поповнення. Могильний прибув у ЗСА зі Швеції у п'ятницю, 5-го травня. Головний менаджер дружини „Сейберс" Джеррі Міґен сказав, що Могильний сам зв'язався з керівниками клюбу, зателефонувавши зі Стокгольму. „Його рішення викликане бажанням грати у нашій лізі", — сказав Міґен.

Агентство Ассошіейтед Пресс наводить у повідомленні з Москви думку колишнього гравця збірної СССР і ЦСКА Анатолія Фірсова: „Становище у дружині було вибухонебезпечним із-за напружених відносин між багатьма гравцями і старшим тренером Віктором Тіхоновим. Щось подібне повинно було статися".

Співробітник амбасади ЗСА в Москві сказав кореспондентові АП, що багато совєтських втікачів минулих років мали військові звання і не було випадку, щоб СССР вимагав їх видачі. Тим більше, що між ЗСА і СССР нема угоди про взаємну видачу „злочинців". Що стосується гокеїста Могильного, то він старшина „чисто символічний". В його обов'язки входило грати в гокей, а не охороняти „священні рубежі соціялістичної батьківщини".

ПОЛЕТ „АТЛЯНТІС" ПРОЙШОВ З УСПІХОМ

Залога „Атлянтіс" після приземлення (зліва): Н. Таґард, Д. Вокер, М. Клів, Р. Ґрейб і М. Лі.

База Едвардс, Каліф. — У понеділок, 8-го травня ц.р. міжпростірний корабель „Атлянтіс" після чотирьох днів і 56 хвилин перебування в орбіті успішно приземлився тут, а вже 55 хвилин після цього п'ятичленна залога з радісним виглядом добре закінченого діла вийшла з ракети. Приземлення „Атлянтіс" ентузіястично привітала 28,000 публика, що вичікувала моменту, коли то крізь хмарну залону пробється знайома форма міжпростірної ракети „Атлянтіс". Не слід забувати, що з таким самим нетерпеливим очікуванням пильно стежили на своїх телевізійних екранах мільйони глядачів по цілій країні.

Успіхом „Атлянтіс" мабуть радів цілий світ, бо це у ширшому значінні є загальним успіхом, зокрема тому що вперше совєтські вчені та міжпростірні експерти брали участь у випущенні цього корабля в простори та його радаро-топографічно го судна „Магеллана", завданням якого є поробити нові фотографічні відбитки плянети Венери. Дуже вдоволені успіхом „Атлянтіс" є провідники Крайового управління аеронавтики і дослідження простору (НАСА). Згідно з твердженнями відповідальних чинників НАСА головною місією „Атлянтіс" було випустити „Магеллана" у напрямку Венери у 795,000 милеву подорож, і це завдання було виконане з успіхом. Запущення „Магеллана" було першим американським міжплянетним починном за останніх 11 років.

Наступний полет міжпростірного корабля є запляннований на серпень ц.р., коли корабель „Колюмбія" полетить зі спеціяльними завданнями Департаменту оборони, а наступний полет „Атлянтіс" заплянований на жовтень ц.р., коли то її завданням буде запустити міжпростірне судно „Ґалілео" в напрямку Юпітера.

Українці Вашінґтону згадали Чорнобиль

Вашінґтон (І. Кунь, Бюро УНС). — У третю річницю трагедії в Чорнобилі українці зібралися тут біля совєтської амбасади в середу, 26-го квітня ц.р., у вечірніх годинах. Біля 50 українців і група неукраїнців взяли участь у відзначенні того сумного дня. Зібрання зорганізувала Українсько-Американська Інформаційна Сітка під проводом Лариси Фонтани.

Панахиду відправили місцеві українські священики, о. Григорій Подгурець з української православної церкви св. Андрея, о. Йосиф Деницук з української католицької національного собору св. Родини і о. Тарас Лончина з української католицької церкви св. Тройці. Після Панахиди Ганя Мак, Наталка Гавдяк і Л. Фонтана вручили листа від Світового Конгресу Вільних Українців совєтській амбасаді у справі нуклеарних споруд в Україні і вимоги їх закриття.

Прибувши до амбасади, молоді українки домагалися урядовця, який говорить по-українському і їх зустрів урядовець Дунайський, що походить із Західньої України. З ним відбули вони довшу розмову в українській мові, в якій заторкнули багато тем, між іншим, Чорнобиль. Українська делегація порушила справу пізної допомоги жертвам Чорнобиля і цитату з Біблії, де говориться про звізду, яка горіюча впала і затруїла воду, як і про квітку „чорнобиль". Дунайський заявив однак, що він не читає Біблії і тому того пророцтва не знає, на що йому Н. Гавдяк порадила, що корисно її перечитати, як не з побожности, тоді тому, що це літературний твір. Дунайський запевнив також делегацію, що замурований реактор в Чорнобилі не буде знову відкритий. Перед відходом з амбасади Л. Фонтана спитала чому М. Горбачов не усунув із посту першого секретаря ЦКП України Володимира Щербицького, на що дістала відповідь, що це „поважна проблема".

Зібрані біля амбасади українці перейшли відтак до Ляфает парку де священики поблагословили „дерево Чорнобиля" — американського бука, що його минулого року в річницю Чорнобиля посадила група екологів „Приятелі землі".

Помер о. д-р І. Нагаєвський

Парма, Огайо. — Тут в неділю, 7-го травня ц.р., помер о. митрат д-р Ізидор Нагаєвський, відомий історик і письменник, професор Українського Католицького Університету в Римі, член Наукового Товариства ім. Шевченка, капелян 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії та в'язень польських і большевицьких тюрем, включно з Березою Картузькою.

Св.п. І. Нагаєвський — уроженець галицького Поділля. Народився він 21-го червня 1908 року в Полівцях. Теологічні студії здобув у греко-католицькій Теологічній Академії у Львові, а 22-го червня 1935 року був рукоположений на священика Єпископом Никитою Будкою у Золотниках, Західня Україна. Ступінь д-ра історичних наук здобув в Українському Вільному Університеті у Мюнхені в 1953 році.

Отець митрат д-р І. Нагаєвський є автором багатьох праць з історії, а головно з історії Церкви: „Кирило-Методіївське християнство в Русі-Україні" (1954), „Рим і Візантія" (1956), „Стародавня Україна в світлі історичних пам'ятників" (1961), „Гісторі оф Юкрейн" (1962) „Історія римських вселенських архиєреїв" (1964) і мемуарів та статтей на релігійні й педагогічні теми.

Залишив у жалобі не тільки свою численну родину, але і всю українську громаду, для якої трудився безнастанно ціле своє життя, будучи вірним сином своєї Церкви і народу.

Похоронні священичі відправи відбулися у Пармі з церкви св. Андрея, а опісля на цвинтар свв. Петра і Павла.

Страдницька розповідь дисидента-поета викликає сльози

Оттава (В.Б.). — Під таким потрясаючо-зворушливим заголовком канадська газета „Спектейтор" з 20-го квітня ц.р. дає інтерв'ю з нагоди виступу в Оттаві Степана Сапеляка під час його поїздки по Канаді.

Присутні на виступі слухачі українсько-канадської громади в Оттаві — пише звітодавець — заламалися й прослезилися, слухаючи розповіди С. Сапеляка про роки його гіркого перебування в совєтському концтаборі та про труднощі, яких зазнають зміни, що проходять саме в його батьківщині.

Одначе довговолосий письменник споневнений невгнутим оптимізмом й ріщучістю, які дали йому силу витривати в опозиції до комунізму впродовж довгих років.

„Україна пробуджується з летаргічного сну, — сказав він. Молоде покоління включилося в горбачовську політику відкритости. За допомогою релігійно-церковних кіл воно присвідалося до опозиційних груп і

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ПОНАД 2,000 СЛОВАКІВ прийшли на могилу генерала Міляна Стефаника, який у 1918 році разом з Томасом Масариком заснував вільну державу. Рік після того, як Чехо-Словаччина стала незалежною, генерал М. Стефаник загинув в летунській катастрофі. 4-го травня минуло 70 років з дня його трагічної смерти.

ОФІЦІЙНЕ ПРЕСОВЕ агентство Мадярщини МТІ повідомило, що політичні партії Мадярщини, заборонені у 1948 році, відновлюються і починають свою діяльність. В їх числі — Соціял-демократична, Незалежна і Християнсько-демократична народна партія. Християнсько-демократична народна партія була другою за численністю в парляменті, вибраному у 1947 році. Більшість місць тоді завоювали комуністи. Однак вже за рік Мадярщина стала державою з однопартійною системою. МТІ повідомило про заяву, зроблену Шандором Керестешем, головою Християнсько-демократичної народної партії. Він заявив, що, як і колись, тобто до 1948 року, партія буде „захищати християнську ідеологію і терпимість". „Наша партія — прихильник вступу Мадярщини в родину европейських народів", — заявив Керестеш, давши тим самим зрозуміти що Мадярщина повинна бути ближче до західнього блоку.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ СТОКГОЛЬМСЬКИЙ кореспондент лондонської газети „Обсервер" Ян Матер, у розмові з неназваним міністром однієї зі скандинавських країн, який перебував недавно у Москві, генсек Горбачов заявив, що всі совєтські атомні підводні човни, які знаходяться нині у Балтійському морі, підуть на злом, а кількість сухопутніх військ Ленінградської військової округи буде зменшена на 20,000 вояків і старшин, що становить приблизно 10 відсотків їх нинішнього складу. З озброєння тут також буде знято 700 танків. На сьогоднішній день у Балтійському морі знаходяться чотири совєтські атомні підводні човни, озброєні ракетами з нуклеарними боєголовками. Ян Матер вважає, що Горбачов хоче заспокоїти своїх північних сусідів Фінляндію і Швецію, які висловили побоювання, що війська, які СССР виводить зі Східньої Німеччини і Мадярщини, будуть перекинені на територію Ленінградської військової округи. Горбачов також обіцяв скандинавському гостеві, що один зі совєтських танкобудівних заводів буде тепер випускати макарони.

ДО ТБІЛІСІ ПРИБУВ академік Андрей Сахаров, запрошений взяти участь у роботі неофіційної комісії у справах розслідування обставин трагедії, що сталася 9-го квітня під час розгону мирної демонстрації. Ознайомившись з обставинами, А. Сахаров заявив, що при розгоні демонстрації були вжиті отруйні речовини значно більшої концентрації, ніж ті, які звичайно вживають внутрішні війська у подібних випадках. Сахаров додав, що незабаром до Тбілісі прибудуть представники Міжнародного Червоного Хреста для надання допомоги постраждалим. За словами члена неофіційної комісії директора грузинського Інституту сходознавства Тамаза Тамкрелідзе, місцеві міністерство внутрішніх справ і військове командування всіляко утруднюють розслідування і не бажають дати комісії потрібні інформації. Командуючий Закавказькою військовою округою генерал-полковник Ігор Родіонов навідріз відмовився зустрітися з Сахаровим, заявивши, що він підчиняється лише своєму безпосередньому начальству.

СОВЄТСЬКИЙ ПІДВОДНИЙ човен, що в минулому місяці затонув у водах Норвегії, мав проблеми із якістю рятівничої лодки. Спеціяльна лодка була вбудована у підводний човен і спосіб як це було зроблено є таємницею. Коли підводний човен загорів 7-го квітня п'ять членів залоги всіло до рятівничої капсули, яка однак завела і тільки один моряк, що мав апарат для дихання, вратувався.

Говорять про з'єднання Німеччин

Джерзі Сіти, Н.Дж. — Проблема ракет короткого засягу, які хоче мати НАТО, викликало широку політичну дискусію і сильно ворожу настанову до англо-саксонського світу в Західній Німеччині. Ця тема також заповнює сторінки американської преси.

Відомий із своїх статтей Петрик Бюкенан помістив також на тему свої міркування у щоденнику „Ню Йорк Пост" з 3-го травня ц.р. На його думку негативне становище Західньої Німеччини до НАТО не можна розуміти лише як пацифістичні настрої. Радше треба це розуміти, як глибоке бажання для нації, яку сильміць розділили, до з'єднання в одне. Не є для нікого таємницею, що кожна ракета близького засягу, вистрілена із Заходу чи Сходу, опиниться на німецькій землі — тому не можну дивуватися, що німці є проти того.

П. Бюкенан уважає, що тепер Західня Німеччина є новою і багатою державою, яка хоче закінчити панування чужих військ на своїй землі. Німці не бояться, так як американці, совєтської інвазії, а уважають, що Горбачов тримає ключі до з'єднання німецького народу, хоча він цього не показує. Тому у 40-річчя існування НАТО може прийти до його розв'язання, якщо президент Джордж Буш не посоромиться голосно сказати, що з'єднання Німеччини повинно відбутися і що ЗСА відтягне свої війська з німецької землі, якщо Горбачов зробить те саме.

На думку П.Бюкенана тепер є найвищий час запалити 320М мільйонів багатих європейців своєї долі і ставити чоло 270 мільйонам збідніних совєтських горожан.

В АМЕРИЦІ

БЮРО БЮДЖЕТУ І МЕНЕДЖМЕНТУ Білого Дому змінило текст тверджень одного з визначних державних науковців, що мали бути передані Конгресові, не зважаючи на протести автора. Ціллю зміни було злагіднити його заключення та підрахунки про наслідки глобального перегріття. Ці твердження були виготовлені д-ром Джеймсом Гансеном, директором Крайового управління аеронавтики і дослідження простору при Годдардському інституті для дослідження простору. Згідно з довірочними джерелами Конгресу д-р Дж. Генсон потвердив те, що його твердження було виправлено. У його оригіналі говорилося про те, що компюторські підрахунки вказують на кліматичні зміни спричинені двоокисом вуглецю та іншими газами звільненими в атмосфері, а це в свою чергу проявиться у значному підвищенні температури, посух, сильними бурями тощо, що значно змінять біологічну систему земної кулі.

ЗАСОБИ МАСОВИХ інформацій у своїх звідомленнях підкреслюють, що віцепрезидент Ден Квейл після своєї останньої поїздки на Далекий Схід починає набирати політичної самопевности. Слушно говорять ті, що стверджують наявність його зростаючої політичної, як і особистої самопевности кожний раз коли він повертається зі своїх закордонних поїздок. Йдеться тут про те, що теперішній віцепрезидент віддзеркалює новий тип поґідного американця, а не типа, що його всі країни, зокрема Далекого Сходу, пам'ятають, як „Аґлі амерікен". Сам же віцепрезидент стверджує, що його подорожі є корисні, бо вказують на зацікавлення Америки даними країнами та їхнім життям, а це в свою чергу здобуває приятелів.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УГС

• Адміністрація Львівського політехнічного інституту на чолі з ректором Гаврилюком зневажила думку громадськости і таки виключила з інституту чотирьох студентів. Серед них — Захарова і Демчука за участь у мітингу 12-го березня, а Піджарого і Сенюка — за спробу надрукувати на інститутському компюторі листівку Товариства „Лева". 10-го квітня перед входом до політехнічного інституту студенти виставили пікети, протестуючи проти репресій адміністрації.

• Ініціятивна група жителів Самбора Львівської області (в основному члени товариства ім. Кобільника) звернулися до місцевої влади із заявою провести збори виборців за місцем проживання. Після тривалих зволікань збори було призначено на 12-те квітня, себто на останній день висування кандидата. Коли в призначений день самбірчани прийшли під Будинок офіцерів, де мали відбутися збори, їх всередину не пустили. Тільки після спеціяльних вияснень у міськвиконкомі людям врешті надали можливість зібратися в кінотеатрі „Союз". Усі 616 чоловік, що змогли вмісти тися в залі кінотеатру одноголосно висунули кандидатом у народні депутати СССР з Дрогобицької виборчої округи письменника Романа Іваничука. Проте чиновники самбірського міськвиконкому на чолі із секретарем міськвиконкому Громовою відмовилися визнати збори дійсними, покликуючись на те, що, мовляв, ніхто із виборців не проголосував проти Іваничука. 24 години тривало відчайдушне змагання за затвердження протоколу. Чотири рази його переписували. Двічі спеціяльні посланці їздили до Дрогобича, раз-у-раз доводилося телефонувати до Москви, Львова, Дрогобича. А в кабінетах відбувалися палкі суперечки, про ходили виробничі наради. Чиновники робили все, щоб дотягти до 14-го квітня (кінця реєстрування кандидатів) і тим самим зірвати висунення Іваничука. Однак наполегливість активістів із товариства ім. Кобільника увінчалася успіхом, — і протокол зборів було затверджено та зареєстровано виборчою комісією.

• 15-го квітня в Одесі з 8-ої год. ранку до 2-ої год. пополудні під помешканням Ганни Голумбієвської і Ганни Михайленко на „Волгах" прибули функціонери КҐБ. Вони нахабно зазирали у вікна, грюкали в двері і не давали виходити з дому. Голумбієвська подзвонила начальникові управління КҐБ Одеської области Калінову, заявивши йому протест. Калінович удав, що нічого не знає. Тоді вона звернулася в міліцію і тільки після цього кагебісти забралися геть.

• Вийшов у світ другий номер самвидавного журналу „Український Час". Відповідальний за випуск Федір Клименко.

• 19-го квітня у Львові в першому корпусі політехнічного інституту відбулися передвиборчі окружні збори львівської національно-територіяльної виборчої округи. Маючи в руках усі важелі управління, партбю

(Закінчення на стор. 3)

ҐІСТЬ З УКРАЇНИ В УМ

Ню Йорк. — Тут в Українському Музеї в п'ятницю, 12-го травня ц.р., о год. 7-ій вечора відбудеться доповідь кандидата мистецтвознавства з Києва Михайла Селівачова на тему „Продовження традицій народного мистецтва в сучасній Україні". Доповідь буде ілюстрована прозірками. Доповідач також покаже способи гри на старовинній українській бандурі. Вступ по 5 дол. від особи, а для членів музею по 4 дол. Адреса Українського Музею — 203 Друга авеню, між 12-ою та 13-ою вулицями.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40 00 6 months — $22 00 3 months — $12 00 UNA members 1 year* — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці — $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси — $1 00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P. O. Box 346 Jersey City N J 07303

Стихійний гін до волі

У цьому тижні минає 40 літ, як епілогом громадянської війни в Китаї — між комуністами Мао Зедонґа і націонал-демократами Чіянґ Кайші з всією державною верхівкою, під охороною американської Сьомої фльоти, з азійського суходолу на острів Формазу чи пак — Тайвань. Довгі роки „два Китаї" обкидували один одного найпоганішими епітетами. Але це вже минулося. Взагалі ніякого говорити про сорок років, коли історія Китаю сягає до 5,000 років перед нар. Христа! Мода на комунізм захопила була й Китай, який територією більший від З'єднаних Стейтів Америки та своїм вже грубо понадбільйоновим населенням — найбільша країна у світі. Але, як в Західній Европі збанкрутував і зник еврокомунізм і як на території СССР повіяло ліберальнішим духом — так і в Китаї голосним відгуком відбилася ця нова духова стихія, стихія природна, бо притаманною рисою вдачі людини, ба навіть кожного живого створіння, є гін до волі.

Ініціятиву дала студентська молодь та інтелектуальні кола. Пропаґанда марксистської демагогії не могла вічно зберегтися, бо в найближчому сусідстві суходільного Китаю лежить Тайвань, на півдні китайського велетня Гон-Конг процвітав вільним промислом і торгівлею, на американському континенті, особливо в ЗСА — у Ню Йорку, в Сан Франсіско, в Лос Анджелес — живуть компактною масою китайці, заселяюючі окремі „Чайнатавни" — і в сумі китайці у своїй батьківщині мали добрі відомості, що таке демократія. Тому мовчазне погоджування на авторитарно-диктаторський режим однієї Компартії не могло зберігатися вічно — з законом соціології — мусіла прийти реакція. У різних містах відбулися в останніх тижнях в Китаї масові демонстрації. У Шанхаї демонстрували десятки тисяч. Створився окремий „ад гок" Комітет для організування демонстрацій. У минулий четвер відбулася у Пекіні демонстрація, про яку деякі коментатори писали, як про найбільшу у всесвітній історії. На телевізорі можна було бачити непроглядні маси народу на велетенській площі, а газети й телевізійні коментатори інформували, що демонстранти залили теж усі бічні вулиці. Влада спершу не хотіла прийняти делеґацію демонструючих студентів, — мовляв, це нелеґальна організація, а влада може розмовляти тільки з речниками організації леґальної. Але після цієї могутньої останньої демонстрації партійно-державний провід таки прийняв делеґацію, погодився на заснування незалежної від партії студентської організації, погодився на облегчення цензури. Можна здогадуватися, що на керівну верхівку мусіло зробити поважне і дуже неприємне враження, що вислане проти демонстрантів військо і поліція не зважилися стріляти і відступили під фізичним натиском маси демонстрантів. Другим таким знаменним і для влади дуже немилим фактом було те, що до демонстрантів приєдналися десятки і сотні журналістів. Відомо, що революція починається завжди тоді, коли військо відмовляється стріляти до демонстрантів. У даному випадку в Китаї нема ще протикомуністичного режиму і за заведення демократичних реформ буде продовжуватися і набиратиме на силі.

Невідомо, чи Міхаїл Ґорбачов вдоволений чи невдоволений отим розвитком подій у Китаї. Логічно виходило б, що китайські демонстранти сприяють перебудові Ґорбачова. Але коли б у дальшому ході подій в Китаї антирежимний рух посилився до цієї міри, що одверто почали б скидати з престолу Карла Маркса, Леніна і Мао Дзедонґа — то це було б підірванням фундаментів також під совєтський партійно-державний режим. Стихійний гін до волі є ворогом комуністичної ідеології і комуністичної однопартійної системи правління. Демократичний Захід почав близько цікавитися вже не тільки подіями в СССР та в таких сателітських державах, як Польща і Мадярщина, де тріщить комунізм, — але й подіями у Китаї. Цікаві часи, цікаві події. Варто жити, щоби побачити, до чого вони доведуть.

У ОЛБАНІ, СТОЛИЦІ СТЕЙТУ Ню Йорк, прихильники і опоненти привернення смертної кари готуються до завзятої боротьби, яка вирішить чи уживатимуть алектрич не крісло знову в цьому стейті. Тоді, коли ці самі намагання були кожнорічною рутиною попередніми роками, то цього року вони набрали значної сили з уваги на зріст злочинства, вбивства поліціянтів тощо. За дебатами слідкує ціла країна, бо в них вбачається не тільки привернення смертної кари, але перемогу або поразку консервативного громадянства ЗСА і їхнього [illegible] кримінальної справедливости.

Микола Руденко

СОЮЗ ЧИ ІМПЕРІЯ?

II.

Скільки лісів зрубано московськими націонал-большевиками й перероблено на папір, щоб довести світові: російська імперія впала, відійшла в минуле — натомість Компартія створила союз вільних, незалежних республік. Але ліси вирубані марно — імперія лише змінила зовнішню форму, не суть. Мабуть, найбільш виразно це виявилося нещодавно в Тбілісі, де „інтернаціоналісти" безсоромно застосовували свій афганський досвід — саперними лопатками розтинали черепи грузинських жінок і дітей. Саме жінок і дітей, бо, як навчив Афганістан, це робити найлегше.

Пригадую далекі тридцяті роки, коли партійні газети провадили обговорення проєкту сталінської конституції. Тоді найвагоміше виступив Сталін. Він детально пояснював, які саме умови слід брати до уваги, щоб та чи та національно-адміністративна одиниця здобула право піднятися на рівень союзної республіки. Найперша і найголовніша умова — реальна можливість її виходу із союзу. Так, скажімо, Мордовія може бути лише автономною республікою, але не союзною — вона міститься в глибинах Росії, оточена звідусюди російською територією, — як вона може реалізувати своє право на вихід? І так це поважно обговорювалося, що сумніватися в праві на вихід було неможливо.

Сьогодні ми знаємо, на що розраховував Сталін — на дебелий кулак. Але ж часи сталінізму, як нас запевняють, минули остаточно й безповоротно. Совєтський Союз оголосив себе правовою державою. Цим, поперше, було визнано, що досі правовою державою він ніколи не був, а подруге — московський уряд нібито цілком серйозно взяв на себе зобов'язання дотримуватися всіх міжнародних правових конвенцій. І ось виникає запитання: чи здатний він шанувати Загальну Деклярацію прав людини, коли так явно, так брутально розтоптує власну конституцію? При цьому розтоптує те конституційне право, від якого походить сама назва „союз".

Доведеться нагадати договір поміж буцімто вільними, незалежними країнами, котрі виникли, як прийнято казати, на уламках російської імперії. Договір про створення союзу поміж ними було підписано 27-го грудня 1922 року. В договорі сказано: — „В основу об'єднання покласти принципи добровільности і рівноправ'я республік, залишаючи за кожною з них право вільного виходу із союзу республік".

Отже, якщо це справді вільні, незалежні республіки, а не перелицьовані генерал-губернаторства, кожен громадянин цих суверенних республік має право вийти на вулицю й закликати свій народ розірвати договір про створення союзу, коли він його чимось не влаштовує. Зажадає він скористатися цим правом чи не зажадає — питання його доброї волі. Важливо те, що таке право в нього є. Саме цим правом (правом закликати співвітчизників до розриву союзного договору!) і підтверджується наявність самого союзу. Ніяка демагогія не здатна затушкувати цю просту, самоочевидну істину. Географічне положення народу — справа другорядна. Першорядною справою є те, що воля народу складається із окремих воль, котрі мають виявитися цілком безборонно. Бо звідки ж взятися загальнонародному волевиявленню, якщо волю кожного окремого громадянина брутально придушують?..

Протягом останніх чотирьох років ми чуємо твердження: совєтський народ навчається демократії. І знову совєтський громадянин мусить дякувати партії, бо вона є „совість і честь епохи". А якщо розібратися, то що ж означають ці твердження? Досі нам втовкмачували, що совєтська демократія є найвища, найповніша, найдосконаліша. Звідки ж з'явилася потреба ветеранам найповнішої в світі демократії йти до підготовчої кляси? Значить, усе попереднє було облудою, а справжня демократія з'явилася тільки сьогодні?..

Ми вже готові були повірити: так, з'явилася! І не тільки ми — повірили західні політики, прем'єри, президенти. Навіть тоді, коли був проголошений закон про створення особливих військових формувань, призначених для розгону народних демонстрацій, ми продовжували вірити в гласність і перебудову. Вгодовані лоботряси із спецкоманд напускали на людей вівчарок, тягали жінок за волосся, били головами об бруківку. А ми все ще вірили, що це окремі відхилення від норми.

Нарешті сталося те, що дозволяє сказати: годі маскуватися під перебудовників — ви були й лишаєтесь імперіялістами. У Тбілісі людей убивали тільки за те, що вони зажадали виходу Грузії із союзу. П'яні штурмовики перетворили саперні лопатки на сокири — і рубали, рубали жінок та беззахисних школярок. Рубали грузинських міліціонерів, які власними грудьми заступали дітей. І потай стріляли в спини студентам, хоч нібито на це й не було команди. Нарубали й настріляли десятки, покалічили сотні. А виарештовано вже півтисячі. І все це з п'яними вигуками: „Вот вам независимая Грузия — получайте!"

Отже, „перебудовники" убивають людей за те ж саме, за що убивав Сталін: всього лишень за несміливу спробу читати конституцію так, як вона написана. Бо наївні люди й досі не розуміють: вірити треба не конституції, а сталінському кулакові. Так було, так є. Все інше — банальна бутафорія.

В. Коротич — Журналіст Року на 1988 рік

(м. б.). Тижневик „Тайм" вибирає на кожний Новий Рік „Визначну людину". Звичайно є велике заінтересування на кого попаде вибір. Подібно „Ворлд Пресс Рівю" обирає річно журналіста року. Цей місячник передруковує, або вповні, або віднотовує наймаркантніші коментарі на біжучі політичні теми з періодиків цілого світу і є дуже корисним для тих, хто не має змоги переглядати світову пресу в оригіналі. Цього року цей журнал відзначив, як найвартіснішого журналіста світу Віталія Коротича.

Ось, що вплинуло на цей вибір підсовєтського журналіста: „Коротич — це перший совєтський журналіст, який дістає нашу нагороду. Цю нагороду дається за відвагу, підприємчивість та першенство у промощуванні свободи преси і її відповідальности. Тим, хто причинюється до міжнародного порозуміння, оборони людських прав та плекання зразковости в журналізмі. За останні три роки 'Оґоньок' перемінився під керівництвом Коротича з банального журналу для пересічного читача промінетний проґресивний періодик. Нарівні з редакторами 'Московських Вістей' 'Нового Миру', і 'Літературної Газети' Коротич накреслює межі журналістичної гласности, поширює до нечуваних досі в СССР меж кордони дискусій і дебат. Нині не найдеш відважного і кращого журналіста в Совєтському Союзі, як Коротич... Коротич переступив відкриті гласністю двері, свідомий, що коли б вони закрились, він попав би... Діяпазон 'Оґонька" сягає від репортажів із першої руки про боротьбу в Афганістані через виявлювання злочинів Сталіна, заборони друкувати 'неблагонадьожних' письменників до корупцій у КПСС".

„Коротичеві 52 роки. Колись був визначним змагуном-боксером і лікарем-кардіологом. Родився у Києві і там працював. Був у Києві членом Спілки Письменників України. В 1969 році його виключили зі спілки за те, що відмовився підписати листи, в яких засуджувано дисидентів".

В 1986 році шеф пропаґанди в Політбюрі Олександер Яковлєв заанґажував його на видавця 'Оґонька". Спроваджено до Москви українця, щоб „демократизував" й „угласнював" росіян. Вибір показався дуже вдалим. Число передплатників „Оґонька" збільшилось за Коротича з 230,000 на 3,086,000! Було б більше читачів, коли б більше паперу.

З метою поширити тижневик Коротич переговорює з англійським видавцем про видавання англомовного „Оґонька". Тоді можна б придбати теж більше паперу зі закордону. Коротичеві не приходиться легко. Атакують його російські шовіністи, нападають на нього за збещещування історії і соціялізму, вороже наставлена до нього бюрократія за викривання корупції. Дісталось йому теж за репортажі Вадима Боровика (знову наш!), де вперше яскраво виявлено ситуацію в Афганістані. Що рятує його? Його „ангел хоронитель" у Політбюрі — Яковлєв. Але, що коли б зміна? Була б біда — признає Коротич.

Москва все загортала вогонь чужими руками — таке і з Коротичом. Безумовно талановита людина-лікар. Має завдання лікувати Росію...

Як велику місію міг би Коротич сповнити в Україні, коли б його поставлено, наприклад, на пост редактора „Радянської України". Напевно скоро „здемократизував" би Щербицького і його бриґаду! Але демократизація України — „нєльзя!"

Христина Ференцевич

„УКРАЇНА: КРИТИЧНА РЕСПУБЛІКА"

I.

Відомий почитний англомовний журнал „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 3-го квітня ц. р. помістив обширну статтю п. з. „Україна: критична республіка".

У статті цій йде розповідь про те, що перебудова в Україні це — маска кількох облич: збентеження, надії, гніву, запалу, або розстроєння, а все це разом з революційними потягненнями Міхаїла Ґорбачова призвело до різного роду спалахів в Україні та штовхнуло цю республіку розпочати ще один непередбачений розділ й в без того неспокійній історії свого народу.

У дальшому, в статті розповідається про те, що Україна завжди була територією, що спричинювала клопіт, як для царів, так й для теперішніх комісарів. Бож самостійна Україна стала б другою найбільшою країною в Европі. Сьогодні 50 мільйонів населення України продукує одну-шосту частину гуртової продукції цілого СССР — 40 відсотків сталі, одну-третю вугілля, 60 відсотків залізної руди та 20 відсотків збіжжя, й от без такого куска сала важко прийшлось би існувати, — це навіть сам Міхаїл Ґорбачов визнав, коли, перебуваючи на недавніх відвідинах в Києві, сказав „ми слов'яни, мусимо триматись разом, бо від цього залежить будучність Совєтського Союзу". Завважує також автор статті, що саме в Україні є брак єдности, й через те тяжко приходиться М. Ґорбачову дістати належну підтримку для своїх реформ. Діло в тому, що влада в Україні й надалі залишилася в руках консервативних залишок комуністів з часів Брежнева, під залізною рукою партійного керівника Володимира Щербицького.

Після поїздки чи радше відвідин М. Ґорбачова, Москва гостро скритикувала денний порядок Комуністичної партії України, як за суть так і за стиль. Не зважаючи на це В. Щербицький втримується при владі, а це тому, що вороги Щербицького не є приятелями М. Ґорбачова. Українські групи вимагають більшої автономії, навіть самостійности, а М. Ґорбачову це так само не до вподоби, як і В. Щербицькому. Все ж таки Україна не є цілковито в безвиглядному стані, бо є прояви успіхів та голоси за перебудовою, отже М. Ґорбачову не лишається нічого тільки сподіватися, що ці голоси це лиш початок.

Далі в статті підібрано поодинокі місцевості в Україні, де за допомогою перебудови та змінених законів, проявляються успішні почини приватних підприємств. І так у статті, за словами автора „Одеса — подряпана морська перлина", сказано, що молодий 29-літній одесит Константин Кадстин відкрив кварню з українськими пиріжками, музикою й найбільш притягаючим фактором-показом відео на екранах телевізорів у приміщеннях свого ресторану. Все було гаразд, але уряд в страху, що такі кооперативні почини процвітають куди краще, ніж урядові, запропонували підвищити податки з 4-ох до 35 відсотків. Молодий підприємець Константин лихий на свій уряд, що „дали зелене світло, а тепер хочуть перелучити на червоне", а для його підприємства — це цілковите нещастя, коли це перейде він буде змушений закрити ресторан. Тут за словами кореспондента, Константин заявляє, „що піде працювати за 250-300 рублів до державного ресторану, а там не дбають, як ти працюєш добре, чи погано", й тут твердить, що це мабуть і є совєтський спосіб життя". Мандруючи вулицями Одесси можна почути різного роду завваги її мешканців, що були не доподумання, а не то, що до голосного їх висловлення ще кілька місяців тому.

У дальших рядках статті можна завважити, що автор добре обізнаний з совєтською дійсністю, бо продовжує її цим, що гласність — прискорював Ґорбачовської революції відчинила старі рани. Відкриття мученицької історії України під совєтським режимом продісталися на сторінки преси, викликаючи явне презирство до комуністичних провідників України, які ще далі хочуть погребати минулі страхіття під банальними кличами миру і братерства.

Люди вже тепер знають, що сталінська примусова колективізація в 1932-33 роках викликала зумисно підготований голод, жертвами якого стало біля 7 мільйонів українців. Як і про те, що злука західних земель України в 1939 році закінчилося вбивством сотень тисяч заарештованих націоналістів напередодні Другої світової війни. Знають й про те, що шість мільйонів воєнних жертв, включає багато тих, які згинули з рук Сталіна, а не Гітлера.

У статті розповідається теж про Чорнобиль, українське місто, що стало символом нуклеарного та екологічного нещасть, як і свідком постійної злости на Москву, що, як твердять українці, дбає більше про показні графи і статистики чим про людей та їхнє оточення. Окреме презирство спрямоване в сторону партійного вождя України, Володимира Щербицького, широкознаного, як сліпого вислужника Москви — цього, що постійно не вживає української мови в полагоджуванні офіційних справ республіки.

Закінчення буде.

В НЕДІЛЮ, 7-ГО ТРАВНЯ, кілька тисяч осіб зібралися в центрі Єревану, маючи намір публічно висунути властям ряд вимог, включаючи звільнення заарештованих членів виконкому Карабахського комітету. Неназваний співробітник пресового агентства Вірменпрес повідомив телефонічно кореспондента АП, що до зібраних в імени генерал-майора Міхаїла Суркова (як вважають, начальника єреванського ґарнізону) звернувся якийсь старшина, який попросив демонстрантів розійтися в обмін за обіцянку санкціонувати демонстрацію і мітинґ наступного четверга. Інцидент завершився мирно і демонстранти розійшлися. Повідомляють, що у кількох вищих навчальних закладах Єревану припинені зайняття. У багатьох містах Нагірного Карабаху тривають страйки, учасники яких висувають попередні вимоги: вихід зі складу Азербайджану і приєднання до Вірменії.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Маруся Ігнатишин-Логуш

РАДІОМОВЛЕННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

II.

З чого черпали ми енергію і запал до праці [illegible] вгадати — це були події, які заставляли нас не спати, не їсти, а тільки віддавати все для нашої дорогої Срібної землі, що стала центром уваги усього світу. В дорозі в Карпатську Україну до нашої редакції заходили журналісти з усіх країн, щоб зачерпнути перші інформації про чудо-країну, про існування, якої ніколи ніхто не чув, і яка своєю життєздатністю здивувала всіх, і ворогів, коли після Віденського арбітражу, відрубано її від столиці Ужгороду і двох найбільших міст, Мукачева та Берегова, і перервавши головну трансконтинентальну залізничну лінію, а тим самим і зв'язок з рештою Чехо-Словацької Республіки. Вся евакуація, як уряду, так і найважливіших установ, банків, шкіл і тому подібне, відбувалась ватнажними автами шляхом, що вів через гірські хребти, і коли зважити, що вже почалась швидко зима і замерзлі та заметені снігом дороги унеможливлювали рух і переїзд, бо перевантажені авта застрягали в дорозі, то це справді треба було надлюдських сил і завзяття щоб подолати такі трудноші.

Хочу тепер коротко зупинитися на самій радіопрограмі, яка підготовлялась у нашій редакції для передач під офіційною назвою: Радіопередачі Підкарпатської Руси, бо назви Карпатська Україна і надалі не можна було вживати в мікрофоні після Віденського арбітражу 2-го листопада 1938 року. Закарпаття, що стало федеративною частиною Чехо-Словацької Республіки, на чолі з прем'єром о. Августином Волошином і надалі мусіло триматись старої назви „Подкарпатська Русь". Оминаючи цю офіційну [illegible] ми заповідали наші програми: „Слухайте Карпато-Українську передачу щодня на хвилях...". В наслідок цього заколоту можна було часто зустріти навіть в чеській пресі такі чудасії як „Карпаторушті українці" себто „Карпаторуські українці". Українські радіопередачі з Праги мали таку програму: вісті — шість разів на день — 7-ма год. вранці, 1-ій, 3-ій і 5-ій год. по полудні, та 7-ій і 10:15 год. вечором — по десять хвилин кожна.

До передач, що відбувались три рази в тиждень — у понеділок, середу і п'ятницю по 20 хвилин, а щонеділі 45 хвилин включались: статті на різні культурні, економічні, наукові теми, монтажі з подій в Карпатській Україні, інтерв'ю, хорові виступи, сольоспіви, програми для дітей, виступи мандолінової оркестри та драматичного ансамблю, що виконував уривки з різних творів. У цих програмах брали участь такі мистецькі сили, як баритон Володимир Самойлович, Ніна і Григорій Дяченки — солісти оперного театру в Оломоуці, на Моравії, Едуард Гакен, бас-баритон, член чеського оперного театру в Празі. Дмитро Левицький — тенор і професор чеської консерваторії у Празі, Ніна Левицька — скульпторка, Борис Левицький — тенор, Платоніда Росіневич-Щуровська, диригент хору і член драматичної студії, що виконувала уривки з п'єси Спиридона Черкасенка, за участю самого автора, та казку про Івасика Телесика в обробці О. Олеся. Крім того в різних монтажах, базованих на подіях в Карпатській Україні, брали участь: інж. Володимир Коваль, який був часто рівно ж автором таких монтажів, Марина Антонович, Галина Манджула, Ліда Манджула, Гануся Дехівна, Ірина Садовська та інші студенти, що вчились в Празі в університетах та вищих школах. Постійним дописувачем був інж. М. Грабина зокрема на економічні теми, та інші науковці, яких було вдосталь в Празі.

Важко переповісти скільки підготовчої праці вимагала така різноманітна та широка програма. Крім готування щоденних вістей та читання їх до мікрофону дуже багато труду вимагали підготування різноманітних програм: треба було зв'язатись з їх учасниками, які жили в різних містах, відбувати проби з ними, брати постійну участь в конференціях, щоб вибороти відповідні студії для проб і для передач, вести всю адміністративну роботу, пересилати гонорари і завжди два тижні заздалегідь мати вже вложену програму, яка друкувалась в радіожурналі.

Отож на протязі кількох місяців все йшло як в калейдоскопі. Останні вісті читали ми о 10:15 вечора а вже о 7-ій вранці була я перед мікрофоном. Три рази в тиждень передавалось вісті на коротких хвилях для Північної Америки, що їх висилалось о 1-ій годині ночі. Отже часто доводилось мені ночувати в будинку радіо, де я мала кімнату на такі випадки. До цього всього кожного дня ми мали телефонічний зв'язок з Хустом, щоб звідти одержати найновіші вістки, а коли була якась важлива подія, то й кілька разів денно. Керівником відділу пропаганди в Хусті був д-р Володимир Комаринський, а його співробітником — поет Василь Ґренджа-Донський. Для чужих пресових агентств, отримані з Хусту важливі вісті, ми негайно перекладали на англійську, французьку та німецьку мови при допомозі дуже талановитої перекладачки М. Лімбартової й друкуючи бюлетень з цього матеріялу під назвою „Карпато-Українська Пресова Служба", що його фінансував уряд Карпатської України, ми негайно розсилали до таких аґентств, як Ройтер, Асошіейтед Прес, Дойче Нахріхтен Бюро, ТАСС і інші.

Під час виборів до першого Сойму Карпатської України 12-го лютого 1939 року на протязі цілого дня нами виділено було час по п'ять хвилин щогодини для подавання вислідів з виборів. Рівно ж на протязі цілого дня ми мали постійний телефонічний зв'язок з Хустом і нас інформовано, в якій місцевості осягнено на 98 відсотків перевагу в голосуванні, в наслідок чого вивішувано там білий прапор.

У такому вихрі подій не було коли й думати про втому. Ми з нетерпливістю ждали, щоб якнайскоріше переїхати до Хусту, щоб бути близько всього того що там діялось. На жаль, наша мрія не здійснилась, бо проголошення незалежности Карпатської України 14-го березня 1939 року стало рівночасно трагедією цієї молодої держави. 15-го березня вранці 14 дивізій, по зуби озброєних

(Закінчення на стор. 3)

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

рократія домоглася того, що більшість делеґатів передвиборчих окружних зборів було обрано з числа її прислужників. У зв'язку з цим висунутий багатьма колективами Львова поет Іван Драч не отримав потрібної кількости голосів. Звістка про це викликала бурю протестів 5,000 натовпу людей, що зібралися перед входом до корпусу.

• 19-го квітня в Дрогобичі на Львівщині в районному Будинку культури відбулися передвиборчі збори Дрогобицької округи. 256 делеґатів, абсолютну більшість яких було обрано за прямою вказівкою партійних чиновників, з дев'яти висунутих кандидатів вибрала трьох. Роман Іваничук потрапив до числа відкинених. Вимогу деяких делеґатів включити до виборчого бюлетеню всіх кандидатів залишили без уваги.

• 20-го квітня у Львові неподалік дому міліція побандитському схопила голову Комітету Захисту Української Католицької Церкви Івана Геля і відвезла до м. Нестерів Львівської області, де його засудили на 15 діб за участь у католицькому Богослуженні в церкві села Купич-Воля кілька тижнів тому, яке місцева влада кваліфікувала як несанкціонований мітинґ. Хворого на двостороннє запалення легень І. Геля утримували у камері спецрозподільника у Львові на вул. Сінна 3, де він позбавлений медичної допомоги. На спроби дружини і друзів І. Геля довідатися про стан його здоров'я працівники спецрозподільника відповідають відмовою.

• 20-го квітня у Львові в год. 7-ій вечора на площі Ринок зібралося до 7,000 чоловік, протестуючи проти антидемократичних передвиборчих окружних зборів, які відкинули кандидатуру Івана Драча. Після виступів кількох промовців, які осудили махінації львівської партбюрократії, народ, скандуючи „Драча!" „Драча!", рушив вулицями міста. Демонстранти довгою колоною з вигуками протесту пройшли повз міськком партії, а потім і повз обком партії, а після цього пішли в центр міста і там розійшлися.

• 21-го квітня у Львові на ряді підприємств частина робітників на знак протесту проти відкинення кандидатури Івана Драча провела одногодинний попереджувальний страйк. Цілу годину страйкувало науково-виробниче об'єднання промтехкомплекс; третій, шостий, десятий, чотирнадцятий цехи заводу ім. 50-річчя Жовтня; три цехи заводу „Електрон" в Рясному; припиняли роботу на заводі фрезерних верстатів і виробничому об'єднанні ім. Леніна, заводі Сільгоспмаш, заводі Львівелектроприлад, дослідному виробництві фізико-механічному інституту та інших.

• 21-го квітня у Львові на площі Ринок відбувся мітинґ, на який зійшлося 10,000 львів'ян, обурених результатами окружних передвиборчих зборів. На мітинґу було надано слово секретареві міськкому партії Мартинюкові, який впер то виправдовував проведення антидемократичних окружних зборів. Його відповіді й пояснення не задовольнили людей і викликали ще більше обурення.

• 22-го квітня в год. 7-ій вечора у Львові на площі Ринок відбувся 20,000 мітинґ, на який, на вимогу громадськости прийшов перший секретар Львівського обкому партії Погребняк. Промовці Богдан Горинь, Роман Федорів, Ростислав Братунь, Всеволод Іськів, Всеволод Вітович, Тарас Максимяк та інші засудили антидемократичні передвиборчі збори, які провів секретар міськкому партії Максимюк, в наслідок яких було відкинено Івана Драча. Погребнякові було задано ряд гострих питань про передвиборчі махінації в області, про Народний Рух України та ін., на які він ухилився відповідати або давав неґативні відповіді, що викликало несхвалення людей. Мітинґ ухвалив резолюцію з вимогами скасувати рішення передбиворчих окружних зборів, зареєструвати всіх висунутих кандидатів, створити громадську комісію для розслідування махінацій в процесі висунення кандидатів, висловити громадське недовір'я секретареві міськкому партії Мартинюкові, створити громадську комісію для розслідування розгону мітинґу 12-го березня, зобов'язати владу створити нормальні умови для обговорення проєкту програми Народного Руху України і не перешкоджати творенню осередків руху. Резолюцію запропонував Богдан Горинь і її одноголосно схвалила 20-тисячна громада львів'ян

Академія св. Юра в Ню Йорку вшановує Т. Шевченка

Учні передшкілля школи св. Юра в Ню Йорку виступають на Шевченківському святі.

У п'ятницю, 10-го березня, український клюб академії св. Юра відзначив 175-ті роковини з дня народження нашого генія Тараса Шевченка небувалою імпрезою.

Святкування відкрилося короткими доповідями про значення Шевченка для українців Дзвінки Добрянської, учениці 10 кл., і Гриця Щесника, учня 9 кл., та відспіванням „Заповіту".

Вершиною святкувань був монтаж Шевченкового слова і хороводів при фортепіяновому акомпаньяменті учительки С. Шереґ, укладу голови клюбу Івана Макара. Христина Ярош, учениця 12 кл., прочитала уривки творів Тараса Шевченка, з яких кожна частина мала певне значення, а члени клюбу мовчки рухами відтворювали це на сцені.

Перша частина — це радість з відродження волі за козацьких часів до слів поета з вірша „Полякам". На сцені Україна (Христя Пенджола) спить серед квітів. Раптом квіти оживають і будять її. Україна встає і радісно вітає всіх вишитим рушником, а квіти з пошаною клоняться їй.

Друга частина — підступне руйнування Української Церкви. На сцені сумерк, видно лише силюету хреста (Мілан Бакович, 11 кл.). Під ним хтось молиться. Раптом він підносить серп і рубає хрест.

Третя частина — московське поневолення України. Лунають слова з поеми „Сон". Знову Україна ще серед радісних квітів. Появляються вороги в червоній одежі (Іван Макар і Михась Росцішевський з 11 кл.). Рух, хаос. Вони безпощадно зрубують квіти, сковують Україну й вкривають її чорною жалобою. Все огортає пітьма...

Остання частина повна надії на світле майбутнє до слів Пророка з поеми „Кавказ":

„Ми віруєм Твоїй силі
І Духу живому, —
Встане правда!
Встане воля!
І Тобі одному
Поклоняться всі язики
Во віки і віки".

Квіти встають, а з ними оживає Україна під звуки гимну „Ще не вмерла".

Христина Пенджола,
учениця 12 кляси.

Курси українознавства в УВУ

Високошкільні літні курси українознавства УВУ відбудуться цього року в Мюнхені від 17липня до 4 серпня. Курси призначені для студентів і студенток (европейських і позаевропейських високих шкіл), які бажають поширити й поглибити своє українознавче знання.

На цих курсах викладають, як щороку, наші професори, доценти й викладачі, фахівці дотичних ділянок, що приїжджають з різних країн (поазбучно): М. Антохій (Сучасна українська літературна мова); О. Бей (Економіка міжнародньої інтеґрації); Б. Вітошинський (Визвольні змагання у світлі міжнароднього права); А. Жуковський (Спроба з'єднання церков у 17 ст.); І. Качуровський (Поетична творчість шестидесятників і дисидентів); В. Косик (Міжнародні зв'язки Руси-України 9-14 ст.); З. Соколюк (Правні основи радянської держави); П. Цимбалістий (Історія української літератури. Стара доба — 11-15 ст.); Т.Б. Цюцюра (Екологія і право охорони природи)

Виклади охоплюють окремі ділянки мовознавства, історії, літератури, а також актуальну юридичну, політичну, економічну і соціологічну проблематику в сучасній Україні.

Крім студентів і студенток високих шкіл, коледжів тощо, на ці курси можуть бути прийняті також вільні слухачі та учні вищих кляс середніх шкіл, які бажають поширити своє знання про Україну в її минулому і сучасному. Учасники цих курсів можуть також відвідувати інші виклади вище названих ділянок в часі літнього семестру УВУ.

Для урізноманітнення літньої програми курсанти мають змогу відвідувати музеї та звиджувати пам'ятки баварської столиці — Мюнхену, а також улаштовуються прогульки в Альпи та розвагові товариські забави.

По закінченні курсу українознавства учасники отримують посвідки УВУ. Зголошення на курси українознавства просимо надсилати на адресу УВУ, по можності до середини червня, щоб зарезервувати для них приміщення в українському гуртожитку „Рідна Школа" в Мюнхені. Писати на адресу УВУ:

Ukrainische Freie Universitat,
Pienzenauerstr. 15,
D-8000 Munchen 80
Тел. (089)98 69 28.

Б. К.

Радіомовлення...

(Закінчення зі стор. 2)

Омелян Штефан (перший справа) при циклостилевій машині у відділі пропаґанди в Хусті. На знімці є ще Вікторія Стадник та Кульчицький, працівники в бюрі шефа відділу д-ра Володимира Комаринського.

мадярських військ саме в час, коли засідав перший Соїм новоствореної держави, напали на цю молоду країну і невстрашимі Карпатські січовики кинулись майже без зброї її обороняти. Цим освятили своєю кров'ю короткотривалу волю, бож президент о. Авґустин Волошин відкинув домагання Німеччини скласти добровільно зброю. І так записалась ще одна сторінка в історію України, ще одна героїчна спроба бути самостійною, ні від кого незалежною державою.

Кінець.

Страдницька...

(Закінчення зі стор. 1)

ставить чимраз більші домагання".

Сапеляк, якому тепер 38 років життя, провів десять років ув'язнення в таборі примусової праці ч. 36 в уральських горах за те, що писав поезії в „націоналістичному дусі". На його очах гинули інші національно свідомі українці, бо життьові умови були дуже суворі, включно з харчуванням, яке одного дня складалося з ріденької юшки, а другого з — води. Харчі й вода були запущені хемікаліями, які викликали нестерпні болі, щоб змусити в'язнів виректися своїх переконань. Дисидентів, які померли в таборі, хоронили там же. Їхніх тлінних останків не вільно було забрати так довго, поки не закінчився реченець засуду.

Після звільнення, частинно стараннями міністра зовніхніх справ Джов Кларка, Сапеляк повернувся знову до письменницької праці. Він допоміг заснувати Українське Товариство Незалежної Творчої Інтеліґенції й є редактором його підпільної публікації.

В липні ц.р. влада знову заатакувала Сапеляка за його „націоналістичні" погляди і післала його до Чорнобиля очищувати терен від нуклеарного вибуху в квітні 1986 року. Сапеляк негайно проголосив голодівку й його вислали до рідного міста Харкова.

Ціллю Сапеляка є незалежна Україна. Він позитивно оцінює реформи Ґорбачова і твердить, що впродовж останніх двох років наступили поважні зміни на краще. Але консервативні елементи під проводом Єгора Єльціна стоять в опозиції до Ґорбачова і стараються за допомогою своїх аґентів в Україні спровокувати крайні націоналістичні групи до актів насильного повстання. Ціллю цих аґентів є заставити Москву до протидії і тим здискредитувати горбачовські реформи.

„В недалекому часі будемо свідками нових утисків і нових арештів. Але народ тепер не боїться і відбивається", — з гордістю заявив Сапеляк.

ДО ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ФУНДАТОРІВ, МЕЦЕНАТІВ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Дорогі Приятелі!

Повідомляємо, що останній, десятий том ЕУ-2 редакційно вже повністю закінчений. Він появиться в переплеті щойно при кінці 1989-го року. Цей реченець зумовлений тим, що до тому 10-го буде вплетений список фундаторів і меценатів ЕУ від самого початку (1954) аж до липня 1989 (подібно як це було вже зроблено в четвертому й шостому томах ЕУ-2). У зв'язку з тим інформуємо:

З днем *30 червня 1989 замикаємо остаточно* перший етап Акції-С (т. зв. Акції-С — 1), але: до того часу даємо можливість усім прихильникам і фундаторам ЕУ — а) перевірити стан свого конта; б) підвищити свою вплату до бажаної висоти, зокрема перейти з категорії фундатора ($500) до категорії мецената ($1000 і вище); в) вплатити ще нову фундацію особисто, або у формі „нев'янучих квітів" у пам'ять друзів, знайомих чи членів родини.

У всіх цих і подібних справах просимо звертатися до Ваших теренових (там, де діють), а чи крайових Представництв Акції-С (в Австралії, ЗСА, Канаді), а поза тим впрост до Централі Акції-С в Мюнхені — адреса і число телефону подані внизу цього звернення.

Робимо тільки одне застереження: усі бажані зміни, вплати й доплати, які будуть закомуніковані, чи зроблені щойно у двох останніх місяцях перед замкненням Акції-С — 1, тобто: щойно у травні-червні 1989, можуть бути поміщені тільки як додаток поза властивим списком!!! Тому прохаємо усі того роду інформації подати нам, Централі Акції-С — 1 в Мюнхені, найпізніше до кінця *квітня 1989*.

Вище вживаємо скорочення „Акція-С — 1" для означення першого етапу 1954-1989, що його замикаємо 30 червня 1989, у відрізненні до другого етапу „Акція-С — 2", який почнеться 1 липня 1989. Акція-С — 2 має на меті збільшити „Вічний Фонд ЕУ" до висоти, яка забезпечила би безперервну діяльність та існування НТШ в Европі, як кописки усіх похідних проявів ЕУ. Це є невідкличний обов'язок нашої діяспори супроти 115-ліття НТШ і подій, які сьогодні відбуваються в Україні.

Дорогі Приятелі! Сердечно дякуємо Вам за все, що Ви зробили досі для Акції-С — 1. Ми впевнені, що не відмовите нам допомоги і для Акції-С — 2! За Вашу готовість співпрацювати з нами щире Вам спасибі!

Сарсель, Мюнхен, в лютому 1989 року.

Видавництво і Редакція Енциклопедії Українознавства

Андреса і телефон Централі „Акції-С":
„KHYHA" Verlag GmbH, Pienzenauer Str. 15, 8000 Munchen 80 W. Germany. Tel. (089) 98 03 72.

На терені Америки просимо складати пожертви на адресу: The Foundation of Friends of the Encyclopedia of Ukraine Inc. 6 Nebraska Drive, Matawan, N.J. 07747. Tel. (201) 583-8035.

У світлу пам'ять довголітньої членки Карпатського Лещетарського Клюбу на нев'янучий вінок споминів

бл. п. д-р Ірени „Куби" зі Стефанівських Терлецької

на ВИДАННЯ АЛЬМАНАХУ КЛК Родина і Друзі зложили:
по 150.00 дол. — д-р Люба і д-р Юрій Стефанівські;
по 100.00 дол. — Христина Воєвідка, Мотря і Роман Споневські, Ольга і Олександер Смалі;
по 75.00 дол. — Ліда і Роман Кіси;
по 50.00 дол. — Христина і Володимир Баранецькі, Марія і інж. Роман Гаврилюки, Богданна і інж. Володимир Гнатківські, д-р Роман Рак;
по 40.00 дол. — Надя, Костик і Стефан Цікали;
по 25.00 дол. — Міля і інж. Роман Рогожі;
по 20.00 дол. — Надя і Ярослав Бігуни, Мирон Бурачок, Володимира Васічко, інж. Оля і інж. Теодозій Зазулі, Марта Кашніца, Віра і д-р Юрій Кушнірі, Тамара Орловська, Романа Пиндус, Міка Рейнарович, Ярослава Рубель, Уляна Старосольська, Тетяна і д-р Андрій Тершаковець, Володимир і д-р Ярослав Трембіцький, інж. Мирослав Шарко.

Разом .... 1070.00 дол

Дальші пожертви прошу пересилати: Stefan Hankewycz 211-07; 46 Rd., Bayside, N.Y. 11361

З глибоким жалем повідомляємо членство Інституту Дослідів Волині і Т-ва „Волинь" та всіх Друзів у вільному Світі і в Україні, що 8-го квітня 1989 року у Вінніпезі упокоївся

сл. п. проф.

Михайло Боровський

редактор „Українського пасічника" у Львові, довголітній голова Інституту Дослідів Волині, член наукових установ і професор високих шкіл.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа Інституту Дослідів Волині і Т-ва „Волинь"
Вінніпеґ, Канада

Товариство Українських Інженерів, Відділ в Клівленді

повідомляє всіх Членів і Приятелів, що в дні 1-го травня 1989 року помер член основник Товариства

бл. п. інж.

ЯРОСЛАВ КУЗЬМИН

•

Дружині і Родині Покійного висловлюємо щирі співчуття.

Управа Відділу

З невимовним болем повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 1-го травня 1989 р. відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДО

бл. п. інж.

ЯРОСЛАВ КУЗЬМИН

народжений 21-го липня 1909 р. в Озірній, Галичина.

Панахиду відправлено дня 2-го травня, о год. 7-ій в похоронному заведенні Головчаків, а похоронено з катедри св. Йосафата в Пармі, Огайо на цвинтарі св. Петра і Павла дня 3-го травня 1989 року.

Горем прибиті:
дружина — ДАРІЯ
дочка — МАРІЯ МАЛАНЧУК
син — ПАВЛО
внучки — ЛЮЇЗА І СТЕФА
і дальша Родина

У П'ЯТНАДЦЯТІ РОКОВИНИ УПОКОЄННЯ ДОРОГОГО МУЖА

бл. п.

ВАСИЛЯ СЕГЕЙДИ

посла до Варшавського сойму, самоурядового діяча на Волині, члена Гетьманської Ради за гетьмана Павла та члена Ради Гетьманського Руху, який відійшов у Вічність 8-го травня 1974 року на ПРЕСОВИЙ ФОНД „БАТЬКІВЩИНИ" 50.00 дол. зложила

дружина ГАЛИНА

У смутку повідомляємо, що з волі Всевишнього по короткій серцевій недузі відійшов у Вічність 7-го травня 1989 р. у Пармі, Огайо

бл. п. о. митрат

д-р Ізидор Нагаєвський

відомий історик і письменник, професор Українського Католицького Університету в Римі, член Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка, капелян Української Дивізії Галичина, в'язень польських і большевицьких тюрем, включно з Березою Картузькою.

Прожив 80 років трудолюбивого життя, з того 54 роки, як ревний католицький священник і український патріот.

Залишив в жалобі:
дружину — ОЛЬГУ з дому ЦЕПЕНДА
дочку — ОРИСЮ і зятя д-р МИХАЙЛА КУЛИКА з великою Родиною: 11 внуків і 5 правнуків
синів — ЗЕНКА і д-р ОЛЕГА з Родинами
шваґра — КИРИЛА ЦЕПЕНДУ з Родиною
тещу — ВАРВАРУ КВАСНИЦЮ в Дітройті
і брата — ЕВГЕНА в Україні

ПОХОРОННІ СВЯЩЕНИЧІ ВІДПРАВИ відбулися у Пармі, Огайо з церкви св. Андрея на цвинтар св. Петра і Павла.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що ранком 8-го травня 1989 р., несподівано відійшов у Вічність

бл. п.

ІВАН ДЕМКІВ

нар. в Журавні на Жидачівщині.

ПАНАХИДА відбудеться в середу, 10-го травня, о год. 7.30 веч. в похоронному заведенні Quinn при 36 і Broadway, Astoria, N.Y.

ПОХОРОН в четвер, 11-го травня 1989 р. о год. 10-ій ранку з церкви св. Хреста, Astoria на цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:
МАРІЯ — дружина
кузени —
СЕМКО І ЗОНЯ ДЕМКІВ з синами СЛАВКОМ І МИХАЙЛОМ
родини —
ІГОР І СТЕФА ЗАЯЦЬ з дітьми ЯРКОМ І СТЕФАНОМ
ПИЛИП І МАРСЕЛЬ КОСТЕВИЧ
та ближча і дальша Родина в Україні

У 45-річчя відходу у Вічність Великого Митрополита Андрея Шептицького

У цьому році припадає 45-річчя з дня смерти духовного архипастиря українців-католиків, Великого Митрополита Кир Андрея Шептицького, нащадка боярського роду. Річниця дуже сумна для всіх, а особливо для нас, учениць і учеників львівських шкіл, якими Великий Митрополит опікувався за весь час існування цих шкіл. З Його багатогранної діяльности, присвяченої церквам, сиротинцям, шпиталям, домам для убогих і старців, музеям, мистецтву, науці, бібліотекам, найбільше уваги присвячено шкільництву та вихованню укр. молоді, яку особливо любив, а головно сиріт, яких незавидну долю розумів, пригортав їх до свого серця, часто витирав їх сирітські сльози, допомагав не тільки морально, але й матеріяльно.

Митрополит розгорнув свою опіку над початковими, середніми і високими приватними і державними школами. Був симпатиком і щедрим добродієм Українського Тайного університету у Львові. Оснував Духовну семінарію та Богословську Академію у Львові, мистецьку школу під зарядом Олекси Новаківського, Національний Музей, Народну Лічницю. Усі вони завдячували Митрополитові щиру моральну і матеріяльну підмогу. Опікувався сиротинцями і бурсами, інтернатами для молоді, щоб не скиталася по невідповідних станціях, велику увагу присвячував селянській здібній молоді, якої батьки не були спроможні оплатити студій. Особливою опікою огорнув Митрополит школи під зарядом СС Василіянок. В 1906 році оснував гімназію, а згодом і семінарію. Подбав про добрий духовний і педагогічний провід, постійно цікавився станом і методами навчання і виховання. Часто бував під час матури. В честь Добродія Митрополита щорічно на Андрея улаштовувано концерти в честь Митрополита, на яких був присутній Верховний Архипастир, та хвороба суглобів у 1931 р. не дозволила йому бути присутнім на дальших концертах.

В 1933 р. за благословенням Митрополита улаштовано у Львові здвиг Українська Молодь Христові під проводом Єпископа Івана Бучка в присутности близько 100 тисяч молоді зі всіх сторін Галичини, відбираючи цілоденну дефіляду. Митрополит благословив молодь на дальший шлях життя. Людина незвичайної доброти, скромности, він старався допомогти усім, не тільки українцям без різниці віровизнання. Допомагав і переховував жидів перед німецькою жорстокістю, які тепер може найбільше його очорнюють та впливають на різні чинники враз із іншими ворогами, щоб не допустити до беатифікації правдивого святця за життя.

Ми всі повинні долучитися до наших церковних властей і спільно працювати над цим, щоб вкінці діждатися визнання нашого Великого добродія Митрополита Кир Андрея святим.

В пам'ять нашого дорогого катехита о. митрата Петра Хомина, останнього катехита гімназії Сестер Василіянок, який недавно покинув цей світ, переведено збірку на Беатифікаційний процес Митрополита Андрея. На наші заклики вже відгукнулись колишні василіянки, колишні студенти гімназії, філії і філядельфійські Марійські дружини, визнавці культу та гарячі прихильники Беатифікаційного процесу Андрея Шептицького. Ітак по 100 дол. зложили: Стефанія і Юрій Бережницькі, Зірка Бернадин Ґалло, Постійний Комітет Василіянок; по 50 дол.: Бернадин Стефанія, Дзядів Ольга, Кулик Ярослава, Лятишевська Ганна, Медуха Ірина, Прокоп Люба; по 30 дол.: Кузьмінська Галя, Чайківська Ірина, по 25 дол.: Баранецька Христя, Вонторська Ньоня, Жарська Дарія, Ігнат Лідія, Кивелюк Люба, Кушнір Ірина, Михалюк Нуна, Мосійчук Зеня, Олесницька Софія, Петришин Оля, Смик Володимира, Стець Марія, Филипович Оля, Харина Марія, Чума Ірина; по 20 дол.: Боба Ольга, Ганас Лідія, Ґоґоша Анна, Качанівська Ірина, Кебало Мирослава, Конюх Дарія, Котик Володимира, Кульчицька Ірина, Рожанковська Іванна, Сидір Марта; по 10 дол.: Бачинська Марія, Білик Люба, Єфремов Галина, Ломницька Дарія, Микита Дарія, Филипович Осипа, по 5 дол.: Дяченко Лідія, Козак Ірина, 25 дол. Любінецький Юрій. Товаришки з Канади зложили 120 амер. дол.: Дарія Винників, Наталія Головата, Ярка Косович, Міма Пеланська, Марія Горбань, Слава Одноріг, Ірка Дейчаківська, Наталка Горіх, Ірка Ганч, Марія Голод. Філядельфійські Марійські Дружини: Непорочного Зачаття при катедрі голова — Теофіля Ганушевська 150 дол., Зарваницької Матері Божої при церкві Царя Христа — голова Анастазія Сагата — 100 дол., Марійська Дружина при церкві св. Миколая, голова — Олімпія Гайдучок 50 дол.

Збірка принесла в цілому 1750 дол, які переслано до Риму на Беатифікаційний фонд, за що комітет сердечно дякує і заохочує других до пожертв.

За постійний комітет:

Стефанія Бернадин, голова

Люба Прокоп, секретар

Доповідь д-ра Б. Шебунчака у Клівленді

Заходами місцевих організацій ОДВУ і Золотого Хреста відбулася доповідь д-ра Богдана Шебунчака 23-го квітня ц.р. в залі ім. Митр. Шептицького у Пармі. Модератором цього був проф. д-р Михайло Пап. Темою д-ра Шебунчака були: сучасні відносини на Україні і наше становище до них, а також чи потрібно нам аж двох центральних організацій. Доповідач з'ясував сучасні події на Україні дуже реально, об'єктивно та логічно без зайвих емоцій і патосу. Д-р Шебунчак, лікар, є знаним політичним і суспільним діячем, головою Крайової ради Українсько-Американської Координаційної Ради, членом секретаріяту СКВУ та визначним членом екзекутиви ОДВУ. Незаперечним фактом є, твердив доповідач, що зміни на Україні проходять на наших очах, може не в таких розмірах, якби ми собі бажали. Національне пробудження зростає і могутніє та, як писав М. Руденко, „цієї криги вже не спинити".

Не можна порівнювати економічні і політичні обставини в боротьбі за вільність народів країн Прибалтики чи навіть Кавказу з Україною. Україна є забагатю в економічному розумінні без огляду на те чи будуть червоні чи білі москалі, вони погодилися на її відокремлення і незалежність. Треба дуже розумно і пляново, але консеквентно та систематично добиватися своїх прав і то на різних секторах нашого релігійного, національного, економічного і культурного життя в Україні та не перетягати струни і щоб не повторилися недавні події в Грузії, де танками, газом та брутальною силою придушили слушні, але передчасні прагнення народу. Треба собі здати справу, що якби нині прийшло до плебісциту на Україні, він міг би випасти негативним для нашої справи. Довга неволя і визиск України під большевицьким „караулом" залишили незагоєні рани на цілости організму українського народу не тільки в екологічному аспекті, але також духовному у формі змосковщення, асиміляції та винародовлення. На цій незораній ниві треба попрацювати. Тому потрібно нам перепровадити вмілий процес українського удуховлення та передовсім „відмосковщення" на Україні, про що вже дбають наші правозахисники.

Реформи Ґорбачова дозволили нам до певної міри на вільний обмін думок, виявлювання наших національних стремлінь, в загальному поширення української активности — цього гону і течії вже не спинити. Тільки ходить про те, щоб цією лявіною-кригою вміло маневрувати та хоронити від більших шкод. На жаль, політична коньюнктура, сказав доповідач, не сприяє змагові до незалежности підсовєтських держав та концепції розчленування Совєтського Союзу на поодинокі самостійні держави. Зматеріялізований світ включно зі ЗСА воліє торгувати з великими партнерами, хай би з „неділимою", ніж з малими, роздрібненими країнами, і то часто зі собою в незгоді і старих порахунках. І цю концепцію, на жаль, заступає велике коло високопоставлених людей у ЗСА на урядовому, а ще виразніше на приватному секторах. Американські мультимільйонери згідні інвестувати більйони в господарку СССР, думаючи заробити гроші. Нашим обов'язком є підтримувати морально і матеріяльно всякі зусилля нашого поневоленого народу в Україні і то у всіх відтинках його правильного змагу. Це повинні ми робити шляхом наших центральних організацій, як СКВУ, а також реґіонально, льокально і приватно. Старатися впливати на наших конґресменів, сенаторів і впливових людей нашого довкілля і з'ясовувати їм правдиве обличчя комунізму та наші слушні права змагання до незалежности. Доповідач сказав, що щоб далі баламутити захід і дістати компенсати, Совєтський Союз може навіть згодитися на відокремлення Прибалтійських держав, які, до речі, є малими і не дуже важними для СССР, але щодо України, то це вже для них справа „серйозна". Тому то й не звільняють і не заступають Щербицького, генсека України, бо він провадить антиукраїнську політику винародовлення та змосковщення. Не помагають протести і демонстрації та домагання його усунення або замінення. Треба направду подивляти відвагу, посвяту і патріотизм правозахисників України, бо в тих умовинах тяжко боротися.

Щодо другої теми, чи нам потрібно аж двох центральних організацій УККА і Координаційної Ради, то сам прелеґент, як і всі пізніші дискутанти обох політичних фракцій заявили недвозначно проти всякого розбиття, а були за консолідацією всіх наших сил в одній спільній централі та в спільному напрямку і для однієї цілі. Розпорошування наших сил і зайві дискусії в обличчі таких вагомих подій в цілому світі, а особливо в Україні — це прямо злочин і пора це закінчити.

Доповідач і дискутанти піддали суґестії, що коли верхи завели і то так на релігійному, як і громадському секторах, то пора нам організуватися на долах реґіонально і льокально та здолу робити натиск до консолідації, без огляду на релігійні чи політичні приналежності. І коли йде про нашу загальну українську справу, то ми повинні стати однією лавою і однозгідно. Тоді ми внутрі зміцніємо і чужинці будуть з нами числитися, як зі сильними. Політичні кола ЗСА і Західнього світу докладно знають про наші неполадки і тому не трактують нас і наші змагання серйозно та поважно. А це велика шкода для нашої справи. Вив'язалася дискусія і то дуже річева, конструктивна та розумна. Деякі дискутанти і сам прелеґент проєктували переговори „круглого стола" і то на різних щаблях нашого громадського життя, почавши на низах. Бо коли говориться, то завжди є шанси позитивного полагодження різних, наболілих, не раз контроверсійних справ. Винеслося враження, що громада Клівленду, Парми, думає тверезо, правильно і по державницькому, відкидаючи на бік всякі шкідливі партійні чи поодиноких осіб амбіції. Переважали думки, щоб по змозі заступати ряди старших віком, часто надто розполітикованих молодшою ґенерацією, яка скоріше і практичніше знайде спільний знаменник в переговорах та позитивну розв'язку багато накопичених проблем і то давних, ще з часів сорокових років, які нічого доброго нам не принесли і не принесуть. Про ті речі пора вже забути. Ми повинні мати своїх амбасадорів на місцях, як у Вашінґтоні, які б інформували чужинців про слушність нашої справи. А це найкраще можуть зробити молоді, вишколені люди, знаючи добре англійську мову та маючи легкість нав'язати контакти і знайомства. По цій думці треба, щоб молоді люди включалися в політичне життя місця свого поселення. Заторкнуто також особу президента СКВУ Шимка, його тактовні потягнення з вірою в краще завтра. Хочеться вірити, що під його проводом ми доб'ємось бажаних успіхів.

Володимир Боднар

Ще про Норт Порт на Фльориді

Отець Матвій Берко святить паски.

(Світлив Роман Іваницький)

Наша церква — Входу в храм Пресвятої Богородиці, що в Норт Порті на Фльориді, дістала статус парохії 1-го квітня 1984 року і почала будову храму вже в грудні наступного року. На Великдень 1986 року, ще тоді невеличка горстка вірних, славила свого Творця у власній церкві. Минулий рік був надзвичайно ласкавий для нашої церкви, яка так гідно зарепрезентувала себе перед американським світом тут, на Фльориді. Телевізія, радіо, англомовна преса так вичерпно і прихильно повідомляли про наші святкування 1000-ліття Хрищення України-Руси.

Нарешті наша молода церква набрала сили, стала твердим кроком ось тут на Фльориді і заговорила прекрасною мовою в чужому середовищі. Сьогодні бачимо, що сповнилися пророчі слова о. д-ра Ізидора Нагаєвського, який ще так недавно з невеликою горсткою вірних предсказав, що тут виросте Храм Божий, як дар Пречистій Діві Марії на 1000-ліття нашого Християнства. Наша парохія росте американськими темпами. Наш будинок, що вміщує коло 350 осіб, вже виявився замалим. На Великдень за новим стилем (хоча тут зберігаємо традиційний юліянський календар) треба було служити дві Святі Літургії, у яких взяло участь понад 650 вірних, а у великодньому свяченому (за новим стилем) — около 300 осіб.

А зваживши те, що тут сезон триває майже півроку, то перед нашою епархією велика будучність. Від жовтня до квітня тут відбуваються різні імпрези, різдвяні та великодні базари, доповіді та висвітлювання фільмів. Наша церква влаштувала гідно 50-ту річницю смерти нашого національного героя генерала Тараса Чупринку, якраз 5-го березня, великодною панахидою та відповідною доповіддю нашого о. пароха. Оксана Мешко і Йосиф Тереля своїми виступами в нас зібрали біля 300 слухачів.

Різдвяний сезон стягнув багато туристів, а між ними співаків і диригентів хорів, які прикрасили наші святочні відправи. Хоча ми тут маємо від самого початку Стефана Саворського, випускника Святоюрської дяківської школи, та довголітнього дяка і диригента на рідних землях, а згодом в Америці, однак прийшли нам до помочі молодші диригенти: інж. Олександер Пришляк з Гартфорду, Любомир Лампіка з Гантеру, Михайло Добош з Нюарку, Роман Левицький з Елізабет, а навіть Стефан Гарасовський та І. Юрчишин з Канади.

Поблагословив нас Господь на кілька неділь маестром Василем Мельничиним, що звеличав наші Богослужби своїм голосом. Володимир Тисовський, колишній знаний співак Капелі Бандуристів, придбав собі тут хату, став членом нашої парохії і тепер часто можна почути його прекрасний голос під час Богослужень.

Святу Вечерю, великоднє свячене ми відсвяткували спільно в церковній залі з цікавою програмою. Ми вже сьогодні можемо дивитися у світлу будучність нашої церкви та запевнити нашого Владику Роберта, що ця його перша основана парохія по вступі на Владичий престіл вже в дуже скорому часі може стати його зимовою резиденцією.

Кожної п'ятниці наше працьовите жіноцтво приготовляє смачні і дешеві вечері, а в неділі снідання, які розбудовують нашу парохію. Нині нашим парохом є о. митрат Матвій Берко, який в короткому часі упорядкував адміністрацію церкви та оформив коло 120 родин і надав гідний статус нашій церкві.

Норт Порт і його степова околиця розташовані на південно-західньому побережжі Фльориди, вздовж чистих вод Мексіканської затоки. Далеко від шуму великих міст, тут ще немає ніякої індустрії, а при тому не побачите тут мішанини населення, як це буває вздовж східнього побережжя Фльориди. Тут ще околиця спокійна, безпечна, багата в невибагливі, але зате ще рідко залюднені пляжі.

Не думайте, однак, що Норт Порт „забитий дошками" від цивілізованого світу. Аж так зле не є, бо наша церква дбає про те, щоб її вірні і туристи були в курсі справи, що діється у світі, а передовсім на Україні. Доказом цього нехай послужить ряд фільмів, що їх висвітлено в нас у біжучому сезоні: між ними на особливу увагу заслуговують хіба такі, як документальний фільм про наші величаві святкування 1000-ліття Хрищення України-Руси в Римі та найновіші фільми з України: Величавий концерт в честь Тараса Шевченка 1988 року в Львові, Фестиваль української молоді 1988 р. в Полтаві, „Затоплені дзвони" — Українська Католицька Церква в катакомбах, та таємниче висвячення північноамериканських питомців на священиків, що його доконав наш підпільний Владика Володимир Стернюк в Одесі.

Тут не за горами, бо всього коло 40 миль, гарне, культурне місто Сарасота з прекрасною оперою, де виступають співаки світової слави, приїздять балетні і музичні ансамблі з цілого світу, цирки тощо. А понад усе, життя тут набагато спокійніше, дешевше, особливо для людей старших віком під ласкавим і теплим сонцем Фльориди.

Союзівка, Верховина, Гантер, Сумівка та інші північні українські оселі — це, безумовно, наші дорогі національні надбання, що вже роками служать нам за відпочинкові ресорти, а передовсім для молоді, як вакаційно-виховні осередки.

Додаймо до них ще одну українську оселю пенсіонерів, які бажають собі улекшити та продовжити життя під доброю духовною опікою.

Якщо бажаєте після довгих літ поневіряння в Европі та після не раз тяжкої праці в забруднених індустріяльних містах Америки або Канади пожити вигідно, спокійно у своєму середовищі, вибирайте Норт Порт на Фльориді!

Василь Самофал

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯННА ФЕДИНА, член УНС Відд. 274-го ім. свв. Петра і Павла в Янгставні, Огайо, померла 10-го березня 1989 року на 25-му році життя. Нар. 2-го серпня 1963 року в Янгставні, Огайо. Членом УНС стала 1966 року. Залишила у смутку матір, батька, дочку, брата і сестру. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Янгставні, Огайо.
Вічна Їй Пам'ять!

Гелен Сенедяк, секр.

ЮЛІЯ БЕНДЕР, член УНС Відд. 9-го ім. св. Марії в Ст. Клер, Па. померла 3-го квітня 1989 року на 90-му році життя. Членом УНС стала 1923 року. Залишила у смутку дочок: Еву, Стеллу, Ольгу і Марію; синів: Андрія й Івана. Похорон відбувся 6-го квітня 1989 року на цвинтарі св. Миколая в Ст. Клер, Па.
Вічна Їй Пам'ять!

В. Саляк, секр.

ВАСИЛЬ КОВАЛЬ, член УНС Відд. 83-го ім. Івана Франка в Філядельфії, Па. помер 24-го березня 1989 року на 77-му році життя. Нар. 27-го березня 1911 року в селі Медвежна коло Дрогобича, Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Надію, дочку Любу і зятя, двоє внуків, дві сестри: Анну Іськів і Тетяну Коваль з мужем, Катерину Момот у Франції і Павлину Совяк в Україні та дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі Ловнв'ю в Абінгтоні, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

А. Кушнір, секр.

БОГДАН ДІДУХ, член УНС Відд. 375-го ім. Д. Вітовського в Філядельфії, Па. помер 7-го квітня 1989 року на 70-му році життя. Нар. 1918 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС став 1975 року. Залишив у смутку дружину Ірену і пасербицю Ліду. Похорон відбувся 11-го квітня 1989 року на цвинтарі св. Марії в Абінгтоні, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Петро Тарнавський, секр.

ВОЛОДИМИР МАРЧУК, член УНС Відд. 472-го Т-ва „Пласт" в Чикаго, Ілл., помер 7-го березня 1989 року на 73-му році життя. Нар. 1916 року в Україні. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Маргарету і дочку Христину. Похорон відбувся 10-го березня 1989 року на цвинтарі св. отця Миколая в Чикаго, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

БЕТТІ СЕМЕНКО, член УНС Відд. 126-го ім. св. Івана Хрестителя в Сліквілл, Па. померла 5-го квітня 1989 року на 71-му році життя. Нар. 1-го вересня 1919 року в Пурітан, Па. Членом УНС стала 1939 року. Залишила у смутку двох синів Миколу і Дениса, три сестри Софію, Евелин і Мері; трьох братів Стефана, Петра і Тому; четверо внуків, племінників і племінниць. Похорон відбувся 7-го квітня 1989 року на цвинтарі Твін Веллі Меморіял Парк в Делмонт, Па.
Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

МИХАЙЛО СВЕРЛИК, член УНС Відд. 221-го ім. св. Стефана в Чикаго, Ілл. помер 13-го квітня 1989 року на 66-му році життя. Нар. 1922 року в селі Сороки, Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Меланію, дочку Марію, синів Михайла і Богдана і сім внуків. Похорон відбувся 17-го квітня 1989 року на цвинтарі св. о. Миколая в Парк Ридж, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!

В. Карачевський, секр.

КСЕНЯ МАЛАНЯК, член УНС Відд. 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш. померла 27-го березня 1989 року на 95-му році життя. Нар. 26-го січня 1894 року в Бібрці, Україна. Членом УНС стала 1922 року. Залишила у смутку дві дочки Ліліяну і Ольгу, сина Еміля, 13 внуків і 14 правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Гробу в Савтфілд, Миш.
Вічна Їй Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

ОСИП НАОРЛЕВИЧ, член УНС Відд. 27-го Т-ва „Орлик" в Нюарку, Н.Дж. помер 4-го жовтня 1988 року на 79-му році життя. Нар. 1907 року на Україні. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дочок Зеновію і Роксану.
Вічна Йому Пам'ять!

Р. Лапичак, секр.

ЮРІЙ ЯГВАК, член УНС Відділу 38-го ім. св. Миколая в Обирн, Н.Й., помер 26-го лютого 1989 року на 75-му році життя. Нар. 29-го травня 1913 року у Олифант, Пенн. Членом УНС став 1947 року. Залишив у смутку Анну, Юрія І Маріянну. Похорон відбувся 2-го березня 1989 року на цвинтарі св. Йосифа в Обирн, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!

Едвард М. Гузилак, секр.

ІВАН РОМАНЯК, член УНС Відд. 409-го ім. св. Івана в Данмор, Па. помер 1-го січня 1985 року на 74-му році життя. Нар. 3-го липня 1911 року в Мейфілд, Па. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку сестер — Гелен Романяк, Стасю Коггінс, Мері Коч, Ольгу Бендик; братів — Миколу і Павла. Похорон відбувся на Роздейл Семетері в Белвилл, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Дженет Ш. Болард, секр.

МАРІЯ ДМИТРІВ, член УНС Відд. 334-го ім. Івана Франка в Клівленді, Огайо, померла 4-го листопада, 1988 року на 87-му році життя. Нар. 1900 року в Пенсильванії. Членом УНС стала 1938 року. Залишила у смутку дві дочки, сина і 6-го внуків. Похорон відбувся 7-го листопада, 1988 року на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.
Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія Бохонок, секр.